

26 A:9

En huvudmans åtagande att ansvara för s.k. LTA-pump inom anslutna fastigheter har inte ansetts gälla mot fastighetsägare som inte följt villkoren för åtagandet.

TA äger sedan år 2003 fastigheten Norrbyvret 1:93, belägen inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning. Ett tidigare äldre timmerhus har nyligen ersatts med en nyuppförd villa. Tomtmarken utgörs av ett 2 300 kvm bergigt skogsområde med en höjdskillnad på ca 7 m. Den sluttar mot en sjö. Bebyggelsen i området har under senare år förändrats från fritidsbebyggelse till mer permanentbebodda hus. I området har kommunen sedan början av 1990-talet byggt ut ett s.k. LTA-system för avloppet (tidigare benämnt LPS-system). Avloppssystemet förutsätter att avloppspumpar förläggs inne på de anslutna fastigheterna.

TA yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att kommunen skulle svara för driften och underhållet av den på fastigheten anlagda LTA-enheten i enlighet med gällande ABVA (allmänna bestämmelser för brukande av kommunens va-anläggning).

Kommunen bestred yrkandet.

TA anförde: Han har arbetat med VVS-frågor i 25 år. När han ansökte om bygglov år 2003 var mycket av VVS-projekteringen och va-installationerna på fastigheten redan färdiga. Inför villabygget hölls ett samrådsmöte i början av 2004 där kommunen företrädde av stadsarkitekten. Då förevisades ritningar över källaren på huset där det också framgick hur LTA-pumpen skulle placeras. Från kommunens sida hänvisades till Skandinavisk Kommunalteknik när det gällde frågan om lämplig placering av pumpen. Det framgick dock att kommunen inte ansåg att den skulle vara placerad i källarvåningen. När det senare visade sig att det var berggrund under källargolvet installerades pumpen i stället i ett utrymme under altanen. Detta utrymme har väggar, golv och tak och är tänkt att fungera som ett installationsutrymme för el, va och tele. Utrymmet är 7 kvm stort och har en takhöjd på 2,4 m. Ytterdörr som leder in till själva huset finns innanför detta utrymme. Härigenom kan kommunen ges fullt tillträde till utrymmet. Utrymmet kommer inte att låsas och det nås via en trappa som leder ned till detta. Trappan ligger ca 7 m från den angränsande Örnvägen och i anslutning till den planerade entrén till huset. Först levererades en pump med nedstigningsbrunn men eftersom en sådan inte skulle användas vid den planerade installationen fick Kommunalteknik ta tillbaka pumpen och leverera en annan pump i stället. Pumpen har nu varit i drift sedan juni/juli 2005 och fungerar bra. Den är nedsänkt 1,3 m under färdigt källargolv. Avloppsröret är lagt med värmekabel metrarna närmast huset. Skandinavisk Kommunalteknik rekommenderar isolerlådor av frigolit så sådana har använts för ledningsdelen närmast anslutningspunkten. Till ledningen har använts en PEM-slang med tryckklass 10 som har innerdiametern 32,6 mm. Kommunen rekommenderar en slang med tryckklass 6,6 och 35,2 mm i innerdiameter. Pumpen som levererades hade en slanganslutning med diameter 28 mm. När inkoppling skulle ske

till kommunens va-nät konstaterades från kommunen att felaktig slang använts och att den var felaktigt färgkodad för ren- respektive spillvatten.

Detta problem är numera åtgärdat men för att få ansluta fastigheten blev han tvungen att skriva på en överenskommelse med kommunen som innebär att han tar på sig det fulla ansvaret för pumpenheten. Vid undertecknandet gjorde han emellertid klart att han avsåg att få frågan prövad hos Va-nämnden. Pumpens placering är enligt hans mening nu mera fördelaktig än utomhus. Det enda problemet är att den måste transporteras från sitt läge till och uppför trappan vid ett utbyte. För att avhjälpa det problemet kan skenor installeras i taket på utrymmet.

Kommunen anförde: Förfarandet vid inkoppling av LTA-enheter står angivet i ABVA punkt 20. Ett huvudproblem för kommunen är att TA valt att handla på egen hand. Han har t.ex. avbeställt den pumpenhet som kommunen bestämt skulle användas vid installationen och beställt en ny utan att vidtala kommunen. De konkreta problem som kan uppstå vid nu aktuell placering av pumpen är bl.a. arbetsmiljö, frysrisk och gränsdragningsproblem. Det sistnämnda avser att de bestämmelser som gäller på området skall tillämpas många gånger. Det är därför synnerligen viktigt att dessa bestämmelser är entydiga och lätta att tillämpa. Kommunen har sedan tidigare dåliga erfarenheter av inomhusplacering av pumpar. När något avviker från den normala situationen uppstår ofta problem. Därför är standardplaceringar och standardmetoder att föredra vid placeringen av dessa enheter. Pumpen väger dessutom 40 kg och med den placering den fått innebär detta att den måste transporteras uppför en trappa vid byte. Rutinen för att underhålla pumpar av detta slag är att kommunen monterar utbytespump och tar med den defekta pumpen för reparation. Den monteras sedan som utbytespump i en annan fastighet. På det sättet behöver kommunen bara göra ett besök hos fastighetsägaren som får en fungerande pump direkt. Om TA har en egen variant kan kommunen inte tillämpa detta system hos honom, oavsett hur liten skillnaden är mellan pumpmodellerna. Det skulle därför innebära extra svårigheter för kommunen att åta sig underhållet. På grund av det ansvar kommunen normalt har är det viktigt att kommunen är med och bestämmer var pumpenheten skall placeras på fastigheten. På grund av den valda dimensionen på de slangar som använts kan man räkna med ett större slitage på pumpen. Eftersom arbetet vid inkopplingen redan var klart råder det vidare oklarheter avseende frostskyddet i den del av ledningen som ligger närmast huset. Det kan inte uteslutas att den utförda installationen av pumpenheten är lika bra som den som kommunen förordar men eftersom kommunen inte givits tillfälle att inspektera installationen kan denna inte godkännas.

I ABVA p.20 anges beträffande allmänt tryckavloppssystem följande:

Vid anslutning till allmänt tryckavloppssystem tillhandahåller huvudmannen en pumpenhet som erfordras för anslutning. Huvudmannen bestämmer antalet pumpenheter och vilket slag av pumpenhet som skall användas. Pumpenheten placeras normalt inom fastigheten och är en del av dess installation. Placeringen skall godkännas av huvudmannen. Fastighetsägaren bekostar erforderliga anordningar för att sammankoppla enheten med installationen i övrigt.

Huvudmannen svarar för normalt underhåll och förnyelse av pumpenheten och har rätt att vid reparation byta ut enheten eller delar därav mot likvärdiga delar. Huvudmannen skall äga fritt och obehindrat tillträde till enheten. Fastighetsägaren är skyldig att väl vårda enheten och skydda den mot frost och åverkan samt annan skadlig påverkan. Underhåll och förnyelse som

erfordras därför att fastighetsägare brustit i skötsel av va-installationen skall bekostas av denne. Fastighetsägaren svarar vidare för kostnaden för elförsörjning för drift av pumpenheten och för uppvärmning av servisledning fram till förbindelsepunkten.

I det info-blad som kommunen återoplat och ingivit i målet anges bl.a. under rubriken "Tryckavloppssystem":

Kommunen kommer att ombesörja framtida underhåll och förnyelse av pumpen när det finns behov. Fastighetsägaren har dock ansvaret om pumpenheten missköts eller är felaktigt installerad. Pumpenheten skall vara tillgänglig och får inte placeras inomhus, i krypgrund, branta slänter eller liknande.

Va-nämnden yttrade:

Enligt 12 § va-lagen skall en allmän va-anläggning utföras och drivas så att den uppfyller de krav som från miljö- och hälsoskyddssynpunkt skall tillgodoses samt vara försedd med de anordningar som krävs för att den skall fylla sitt ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet. I den allmänna anläggningen ingår enligt 14 § samma lag sådana ledningar och andra anordningar fram till förbindelsepunkten som tillhör huvudmannen. Med va-installation skall enligt lagens 17 § förstås ledning som för fastighet dragits från förbindelsepunkt samt anordning som förbundits med sådan ledning. Va-lagen utgår från att huvudmannens ansvar i princip inte sträcker sig längre än till förbindelsepunkten. Där tar fastighetsägarnas ansvar för va-installationerna vid. I fråga om huvudmannens ansvar för sådana va-installationer som utgörs av LTA-enheter på tomtmark har dock dåvarande Vattenöverdomstolen i några domar deklarerat uppfattningen att de stora kostnaderna för anläggandet och det nära funktionella sambandet mellan vad som i lagteknisk mening ingår i den allmänna va-anläggningen och den del som ingår i va-installationen kan motivera att kommunen skall svara för de särskilda kostnader som ett LTA-system medför. Va-nämndens inställning har i dessa mål varit att vare sig va-lagen eller någon annan här tillämplig lagstiftning ger rättsligt utrymme för att mot huvudmannens bestridande ändå ålägga honom ett sådant ansvar. Den nytto-minskning som en brukare ansluten med LTA-teknik skulle kunna drabbas av jämfört med traditionellt anslutna brukare får enligt nämnden i förekommande fall regleras genom avgiftsreduktion. (Vattenöverdomstolens domar DTVa 7/92, DTVa 26/94, DTVa 28/94 DTVa 29/94) Högsta domstolen avslag begäran om prövningstillstånd beträffande de båda senare domarna.

I nu aktuellt mål har kommunen uttryckligen genom föreskrift i ABVA p.20 (allmänna bestämmelser för brukande av den allmänna va-anläggningen) åtagit sig att svara för normalt underhåll och förnyelse av pumpenheten. Åtagandet innebär inte att pumpenheten därigenom blir en del av den allmänna va-anläggningen utan denna utgör fortfarande rättsligt en del av fastighetens va-installation. Över va-installationen råder i princip bara fastighetsägaren och huvudmannen kan inte med stöd av va-lagen bestämma hur och var denna pump skall installeras. För att ett utbyggt LTA-system skall kunna fungera måste huvudmannen dock, när denne som här gjort åtaganden beträffande installationen, ha rätt att i ABVA ange tekniska krav på pumpenheten liksom att i övrigt ange villkoren för åtagandets fullgörande. Det måste kunna förutsättas att fastighetsägaren i sådant fall godtar huvudmannens villkor eller att överenskommelse

kan nås om annan ordning. En sådan överenskommelse har också ostridigt ingåtts i detta fall men, som det får förstås, med reservation för att frågan om kommunens åliggande enligt ABVA ändå skall underställas rättslig prövning.

TA har bytt ut den av kommunen anvisade pumpen mot en annan typ avsedd för inomhusplacering, i strid mot ABVA placerat pumpen inomhus, använt en annan slangdimension för installationen och inte fullt ut efterkommit kommunens önskemål om utförandet av frostskydd. Arbetena har vidare ostridigt färdigställts utan att kommunen som åtagit sig att svara för denna del av installationen givits möjlighet till inspektion. Åtagandet i ABVA innebär endast ett ansvar i normalfallet. Om pumpenheten missköts eller installerats felaktigt har kommunen i särskilt ”infoblad nr 5” som även TA fått del av informerat om att detta ansvar övergår på fastighetsägaren.

TA installation av LTA-enheten på fastigheten avviker således på ett flertal punkter från de krav som huvudmannen uppställt för åtagandet att svara för underhåll och förnyelse av enheten. Det får förutsättas att kommunen i de uppställda villkoren beaktat såväl praktiska som ekonomiska aspekter. Att åtagandet mot den bakgrunden skulle omfatta installationer som till placering och utförande på väsentliga punkter avviker från vad som förutsatts kan inte gärna göras gällande särskilt som kommunens åtagande enligt Va-nämnden måste anses grundat på frivillighet. Men även om det skulle anses att kommunens skyldighet att svara för LPS-enheten gäller oavsett särskilt åtagande har aldrig påståtts att kommunen skulle vara ansvarig för vilken typ av lösning som helst. Vattenöverdomstolen uttalar sålunda i sin dom DTVa 26 ”Om fastighetsägaren väljer en annan typ av pump än den huvudmannen/kommunen förordat, bör vidare gälla att kommunen inte är kostnadsansvarig för annan lösning än den som från ekonomisk synpunkt är mest fördelaktig, med beaktande av såväl kostnaden för material och installation som för drift, underhåll och förnyelse”. För att klarlägga gränserna för kommunens ansvar och för anpassningen av installationen till LTA-systemet (LPS) rekommenderas fastighetsägarna i domen vidare att samråda med kommunen i dess egenskap av huvudman för den allmänna va-anläggningen. TA har inte haft sådant samråd med huvudmannen utan vid begärd inkoppling ställt denne inför en redan utförd installation som huvudmannen inte fått tillfälle att inspektera.

Va-nämnden lämnade TA:s talan utan bifall.

Beslut 2006-08-29, BVa 39

Mål nr: Va 46/05